

ਅਭਿਆਸ 2.7

1. ਪਤਾ ਕਰੋ :

(i) $0.4 + 2$

(ii) $0.35 + 5$

(iii) $2.48 + 4$

(iv) $65.4 + 6$

(v) $651.2 + 4$

(vi) $14.49 + 7$

(vii) $3.96 + 4$

(viii) $0.80 + 5$

2. ਪਤਾ ਕਰੋ

(i) $4.8 + 10$

(ii) $52.5 + 10$

(iii) $0.7 + 10$

(iv) $33.1 + 10$

(v) $272.23 + 10$

(vi) $0.56 + 10$

(vii) $3.97 + 10$

3. ਪਤਾ ਕਰੋ

(i) $2.7 + 100$

(ii) $0.3 + 100$

(iii) $0.78 + 100$

(iv) $432.6 + 100$

(v) $23.6 + 100$

(vi) $98.53 + 100$

4. ਪਤਾ ਕਰੋ :

(i) $7.9 \div 1000$

(ii) $26.3 \div 1000$

(iii) $38.53 \div 1000$

(iv) $128.9 \div 1000$

(v) $0.5 \div 1000$

5. ਪਤਾ ਕਰੋ :

(i) $7 + 3.5$

(ii) $36 + 0.2$

(iii) $3.25 + 0.5$

(iv) $30.94 + 0.7$

(v) $0.5 + 0.25$

(vi) $7.75 + 0.25$

(vii) $76.5 + 0.15$

(viii) $37.8 + 1.4$

(ix) $2.73 + 1.3$

6. ਇਕ ਗੱਡੀ 24 ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ 43.2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਡੀ ਇੱਕ ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ?

7th

Ex. 2.7

① यहाँ करें:-

$$\textcircled{I} \quad 0.4 \div 2 = \frac{4}{10} \div \frac{2}{1} = \frac{4}{10} \times \frac{1}{2}$$

रकमरह के डिगि दहाई

भाग के गुणक डिगि, डिग डिगि, डिग डिगि
दहाई दही सीफिल द डिग डिग डिग

$$= \frac{4 \times 1}{10 \times 2} = \frac{2}{10} = 0.2 \quad \underline{\text{Ans.}}$$

डिग के रकमरह दहाई।

$$\textcircled{II} \quad 0.35 \div 5 = \frac{35}{100} \div \frac{5}{1} = \frac{35}{100} \times \frac{1}{5}$$

$$= \frac{7}{100} = 0.07$$

$$\textcircled{III} \quad 2.48 \div 4 = \frac{248}{100} \div \frac{4}{1} = \frac{248}{100} \times \frac{1}{4}$$

$$= \frac{62}{100} = 0.62$$

$$\textcircled{IV} \quad 65.4 \div 6 = \frac{654}{10} \div \frac{6}{1} = \frac{654}{10} \times \frac{1}{6}$$

$$= \frac{109}{10} = 10.9$$

$$\textcircled{V} \quad 651.2 \div 4 = \frac{6512}{10} \div \frac{4}{1} = \frac{6512}{10} \times \frac{1}{4}$$

$$= \frac{1628}{10} = 162.8$$

$$\textcircled{\text{VI}} \quad 14.49 \div 7 = \frac{1449}{100} \div \frac{7}{1} = \frac{1449}{100} \times \frac{1}{7} \\ = \frac{207}{100} = 2.07$$

$$\textcircled{\text{VII}} \quad 3.96 \div 4 = \frac{396}{100} \div \frac{4}{1} = \frac{396}{100} \times \frac{1}{4} \\ = \frac{99}{100} = 0.99$$

$$\textcircled{\text{VIII}} \quad 0.80 \div 5 = \frac{80}{100} \div \frac{5}{1} = \frac{80}{100} \times \frac{1}{5} \\ = \frac{16}{100} = 0.16$$

ਨੋਟ:- $A \div B = \frac{A}{B}$, $5 \div 2 = \frac{5}{2}$

② ਖਤਾ ਕਰੋ:-

$$\textcircled{\text{I}} \quad 4.8 \div 10 = \frac{4.8}{10} = 0.48$$

- ਨੋਟ:-
- * ਹਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਗੁਣ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਕ ਦਸਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਖੰਭੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਜਾਵੇਗਾ।
 - * ਜੇਕਰ ਖੰਭੇ ਪਾਏ ਵੱਧੀ ਅਰਿ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦਸਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਖੰਭੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਹੋਏ ਧਾਰੀ ਮਾਪਕ 'ਤੇ ਜੀਠੇ (0) ਲਿਖਣਾ ਹੈ।
 - * ਦਸਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਵੱਧੀ ਅਰਿ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਜੀਠੇ ਜਗ੍ਹਾ ਲਿਖਣਾ ਹੈ।

$$\textcircled{\text{II}} \quad 52.5 \div 10 = \frac{52.5}{10} = 5.25$$

ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਸੱਚੇ ਏਕ
ਲੱਗੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ

$$\textcircled{\text{III}} \quad 0.7 \div 10 = \frac{0.7}{10} = 0.07$$

$$\begin{array}{l} 0.7 \div 10 \\ \swarrow \\ = 0.07 \end{array}$$

$$\textcircled{\text{IV}} \quad 33.1 \div 10 = \frac{33.1}{10} = 3.31$$

$$\textcircled{\text{V}} \quad 272.23 \div 10 = \frac{272.23}{10} = 27.223$$

$$\textcircled{\text{VI}} \quad 0.56 \div 10 = \frac{0.56}{10} = 0.056$$

$$\textcircled{\text{VII}} \quad 3.97 \div 10 = \frac{3.97}{10} = 0.397$$

3. ਧਿਆਨ ਕਰੋ:-

$$\textcircled{\text{I}} \quad 2.7 \div 100 = \frac{2.7}{100} = 0.027$$

ਨੋਟ:- ① ਇੱਥੇ 2 ਦਾ ਸਿਫਟ/ਜੀਓ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਦਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਪਾਸੇ ਏਕ ਦੇ ਸਥਾਨ ਲੱਗੇ ਏਕ ਜਾਏਗਾ।

② ਜੇਕਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਅੰਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੱਧੇ ਜੀਰੋ ਲਗਾ ਕੇ
 ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਦਸ਼ਮਾਨਕ ਬਿੰਦੂ ਲਗਾਓ।

Date. |

Page. |

$$\textcircled{\text{II}} \quad 0.3 \div 100 = \frac{0.3}{100} = 0.003$$

$$\textcircled{\text{III}} \quad 0.78 \div 100 = \frac{0.78}{100} = 0.0078$$

$$\textcircled{\text{IV}} \quad 432.6 \div 100$$

$$= \frac{432.6}{100} = 4.326$$

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ।

$$\textcircled{\text{V}} \quad 23.6 \div 100 \quad \textcircled{\text{VI}} \quad 98.53 \div 100$$

④ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ:-

$$\textcircled{\text{I}} \quad 7.9 \div 1000 = \frac{7.9}{1000} = 0.0079$$

ਨੋਟ:- ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅੰਕ ਤਿੰਨ ਸਿਫਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ
 ਦਸ਼ਮਾਨਕ ਬਿੰਦੂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਅੰਕ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ
 ਪਿੱਛੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ।

ਜੇਕਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅੰਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੱਧੇ ਜੀਰੋ ਲਗਾ ਕੇ
 ਵੱਧੇ ਜੀਰੋ ਲਗਾ ਕੇ ਦਸ਼ਮਾਨਕ ਬਿੰਦੂ ਲਗਾਓ।

$$\textcircled{\text{II}} \quad 26.3 \div 1000$$

$$= \frac{26.3}{1000} = 0.0263$$

$$\textcircled{\text{III}} \quad 38.53 \div 1000$$

$$= \frac{38.53}{1000} = 0.03853$$

ਇਹ ਸਦਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਹੋ ਕੇ :-

$$\textcircled{\text{IV}} \quad 128.9 \div 1000$$

$$\textcircled{\text{V}} \quad 0.5 \div 1000$$

$$= \frac{0.5}{1000} = 0.0005$$

→ *ਇਸ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ ਲਿਖੋ।

ਨੋਟ:- ਇਸ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਜੀਓ ਰੱਖਾਵੇ
ਇਹ ਘਟਾਅ ਵਿੱਚ ਰੱਖਾਵਿਆ ਹੈ।

V. V. Imp.

$\textcircled{\text{5.}}$ ਧੜਾ ਕਰੋ:-

$$\textcircled{\text{I}} \quad 7 \div 3.5 = 7 \div \frac{35}{10} = \frac{7}{1} \times \frac{10}{35}$$

$$= \frac{10}{5} = 2 \text{ Ans.}$$

$$\textcircled{\text{II}} \quad 36 \div 0.2 = \frac{36}{1} \div \frac{2}{10}$$

$$= \frac{36}{1} \times \frac{10}{2} = 18 \times 10 = 180$$

(III)

$$3.25 \div 0.5 = \frac{325}{100} \div \frac{5}{10}$$

$$= \frac{\overset{65}{\cancel{325}}}{\underset{10}{\cancel{100}}} \times \frac{\overset{10}{\cancel{10}}}{\underset{5}{\cancel{5}}} = \frac{65}{10} = 6.5$$

(IV)

$$30.94 \div 0.7 = \frac{3094}{100} \div \frac{7}{10}$$

$$= \frac{\overset{442}{\cancel{3094}}}{\underset{10}{\cancel{100}}} \times \frac{\overset{10}{\cancel{10}}}{\underset{7}{\cancel{7}}}$$

$$= \frac{442}{10} = 44.2$$

$$\begin{array}{r} 7 \overline{) 3094} \quad (442 \\ - 28 \\ \hline 29 \\ - 28 \\ \hline 14 \\ - 14 \\ \hline 0 \end{array}$$

(V)

$$0.5 \div 0.25 = \frac{5}{10} \div \frac{25}{100}$$

$$= \frac{\overset{1}{\cancel{5}}}{\underset{1}{\cancel{10}}} \times \frac{\overset{10}{\cancel{100}}}{\underset{25}{\cancel{25}}} = \frac{\overset{10}{\cancel{10}}}{\underset{5}{\cancel{5}}} = \frac{2}{1} = 2$$

(VI)

$$7.75 \div 0.25 = \frac{775}{100} \div \frac{25}{100}$$

$$= \frac{\overset{775}{\cancel{775}}}{\underset{1}{\cancel{100}}} \times \frac{\overset{100}{\cancel{100}}}{\underset{25}{\cancel{25}}} = \frac{775}{25}$$

$$= 31$$

$$\begin{array}{r} 25 \overline{) 775} \quad (31 \\ - 75 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਖੁਦ ਹੋ ਕੇ।

(VII)

$$76.5 \div 0.15$$

(VIII)

$$37.8 \div 1.4$$

(IX)

$$2.73 \div 1.3$$

ਦਿਸ਼ਾ

6. Ans:- 2.4 ਮਿਲੀ ਇੰਚ ਗੰਡੀ ਵਿਰੀ ਦੁਰੀ ਤੈਮ ਕਰੀ ਤੈ = 43.2 Km

$$1 \text{ ਮਿਲੀ ਇੰਚ ਵਿਰੀ ਦੁਰੀ ਤੈਮ ਕਰੀ} = \frac{43.2}{2.4}$$

$$\text{ਜਾਂ } 43.2 \div 2.4$$

$$= \frac{432}{10} \div \frac{24}{10} = \frac{432}{10} \times \frac{10}{24}$$

$$= \frac{432}{24}$$

$$= 18 \text{ km } \underline{\text{Ans.}}$$

$$\begin{array}{r} 24 \overline{) 432} \quad (18) \\ \underline{-24} \\ 192 \\ \underline{-192} \\ 0 \end{array}$$